

_Mi chael a _Eri ksson

_Pär _Sahl i n

_Kl ara svenskan _Språkl ära _Åk #6

_Bi l dbeskri vni ng: _En teckni ng

_En tjej och en kille som håller i
anteckningsböcker och pennor.

_Överförd från första upplagan utgiven
av _Natur & _Kul tur, _Stockhol m, #2017

med ___I SBN #978-#91-#27-#44829-#2

_Speci al pedagogi ska skol myndi gheten

#2021

_Vol ym ett av tre

_Till punktskrifts läsaren

é _De flesta uppgifter är numrerade så blir det lättare att rätta uppgifterna.

é _Det finns bilbeskrivningar till de bilder som behövs för att du ska kunna lösa dina uppgifter, men du kan även ha fått motsvarande information som vanlig text. _I vissa fall är uppgiften omarbetad, men det finns bilbeskrivning så att du vet vad dina kompisar pratar om.

é _Du har även några svältpappersbilder med olika

al fabeten.

é _I ordflätorna har det sökta ordets antal bokstäver skrivits inom parentes. _Men i bland är även en bokstav i det sökta ordet markerad med parentes (-). _De markerade bokstäverna bildar ett ord.

é _I uppgifter där de seende eleverna "drar streck" mellan ett ord och exv. ordets förklaring har uppgifterna omarbetats så att du istället parar ihop och skriver ordets förklaring eller numrering.

é _Utlämnade bokstäver för olika ljud

_I i

har markerats med ett frågetecken.

é _I början på de flesta kapitlen finns

det en ruta som har rubriken

"språklära". _Läs igenom den innan

du börjar besvara uppgifterna.

_Ski cka gärna dina synpunkter på

anpassningen av denna bok till

anpassningsfunktionen~àspsm. se

_Innehåll

_Siffran i inom parentes hänvisar till

svartskriftsbokens sidor.

_Volym ett

_Till punktskriftsläsaren _I

_Stavning (#4) #1

_Skillnad på sj-ljud och

tj-ljud: (#4) #1

_K-ljudet före s och t (#6) #9

_Dubbelteckning (#8) #16

_Stava vanliga ord (#10) #23

_Ord som ofta stavas fel (#12) . #29

_Ordkunskap (#14) #37

_Stam och ändelse (#14) #37

_I

_Prefi x och suffi x (#16)	#52
_I ni ti al ord och förkortni ngar	
(#18)	#57
_Var el l er vart? (#20)	#64
_En el l er än? (#22)	#69
_Li knel ser och metaforer (#24) .	#77
_Vol ym två	
_Ordkl assen (#26)	#87
_Substanti v (#26)	#87
_Verb (#28)	#94
_Adj ekti v (#30)	#103
_Pronomen (#32)	#109
_Preposi ti oner (#34)	#118
_Adverb (#36)	#125
_I i	

_Konjunktivoner (#38)	#134
_Satslära (#40)	#141
_Subjekt och predikat (#40) . . .	#141
_Mer om subjekt och predikat (#42)	#148
_Objekt (#44)	#155
_Adverbial (#46)	#161
_Huvudsats och bisats (#48) . . .	#168
_Bind samman satser (#50)	#175
_Volym tre	
_Språkbruk (#52)	#181
_Idiomatiska uttryck (#52)	#181
_Fint eller ful t språk? (#54) .	#188
_Minoritetsspråk (#56)	#193

_Språkhistoria (#58)	#203
_De första skriftspråken (#58)	#203
_Det feniciska alfabetet (#60)	#208
_De grekiska och latinska alfabeten (#62)	#213
_Runskrift (#64)	#220

_Tj -ljudet stavas oftast med tj
eller k: tjugo, kilometer.

_Tj -ljudet kan också stavas med kj
eller ch: kjol, chili.

_Vissa ord är svåra att skilja om
de är sj - eller tj -ljud:
stjärna-kärna, skjuta-tjuta.

#1. _Läs nyhetsartikeln.

#2. _Markera alla ord som har sj -ljud
i sig med parentes ().

#3. _Markera alla ord som har tj -ljud
i sig med snedstreck //.

_Ungdomar hyl lade _Gerd

_De två fjortonåringarna, som i förra veckan var nära att krocka med ett garage när de åkte kälke, hyl lade på fredagen sin räddare.

_Vera och _Hadi besökte i går sin räddare, _Gerd _Fri dh, #67 år. _Med sig hade de en låda gel éhal lon samt en bukett med tjugofem rosor.

-- _Vi skäms över det vi gjorde, säger _Hadi generat.

_Han syftar på situationen då de åkte alldeles för fort med kälken nerför _Stjälkvägen.

-- _Vi chansade och det slutade med en krasch, säger _Vera som fortfarande har lite ont i käken efter olyckan.

-- _Tack för att du var så skicklig med käppen och räddade oss, säger _Hadi .

_Gerd _Fridh, dagen till ära klädd i en tjustig kjol, vill inte tala, om något hjältedåd. _Hon blir rörd av gåvorna.

-- _Vilka generösa barn, svarar hon och kysser både _Hadi och _Vera på kinden.

_Sedan bjuder hon dem på tjeckiska

kakor och körsbärssaft.

_Kersti n _Sköl d -- _Journal i st

_Sj ököpi ngs-_Posten

#4. _Hur många sj -ljud och tj -ljud
hi ttade du? _Skri v nedan.

- a) sj -ljud ---
- b) tj -ljud ---

: : : : #5 :

#5. _Sj -ljud el l er tj -ljud? _Väl j rätt
ord och skri v i n ordet i l uckorna.

- a) -- _Sl uta --- (skäl l a/käl l a) på
mi g!
- b) _De drack vatten ur en kal l ---
(skäl l a/käl l a).

- c) -- _Barnen grät och ---
(sköt/tjöt) när de inte fick mer
godis.
- d) _De --- (sköt/tjöt) fram en ny
stol som gästen fick sitta på.
- e) _Hon tog en --- (chock/tjock)
skiva bröd med smör och ost.
- f) _Han fick en --- (chock/tjock)
när han fick se såret på sin kind.
- g) _Han var hemligt --- (skär/kär) i
sin klasskompis.
- h) _Kvinnan bar alltid en ---
(skär/kär) klänning.

#6. _Hur stavas sj -orden? _Skri v hel a
ordet nedan. _Markera även
sj -ljuden. _Där finns de stavninga
du kan använda.

_Sj -ljud

--- skj --- ssi

--- ti --- g

--- ch --- sh

--- ssj --- j

--- sk --- ti

_Sj -orden

- a) ?i raff ---
- b) di sku?on ---
- c) expedi ?on ---
- d) mat? ---
- e) ?orts ---
- f) ?utsa ---
- g) pro?ekt ---
- h) vy?a ---
- i) kan?e ---
- j) opera?on ---

ggt som i snyggt, kt som i rikt,
och ckt som i ryckt.

#1. _Läs löpsedlarna och markera alla
ord med k-ljud framför s med
parenteser () och markera alla ord
med k-ljud framför t med snedstreck
//. _Skriv dem vid rätt påstående
nedan.

é _Boxare stoppade slagsmål

_Räddade livet på expeditt.

é _Tropiskt klimat i natt

-- _Det är inte naturligt, säger
forskarna.

é _Bl ekt l opp av mästaren

_Sextonåring vann __SM!

-- _Fantastiskt kaxigt, jublar
tränaren.

#1. k-ljudet framför s ---

#2. k-ljudet framför t ---

#3. _Fyll i g, ck, k eller gg i

stället för frågetecken.

_Skriv hela ordet nedan.

a) mysi?t ---

b) try?t ---

c) try?t ---

d) naturl i?t ---

e) omty?t ---

f) ste?t ---

g) prakti s?t ---

h) sky?t ---

#4. _Lös ordflätan.

_Du får det sökta ordets antal bokstäver inom parentes. _En bokstav i varje ord är markerad med parentes (-). _Dessa bokstäver bildar ett ord.

| b l i x t p j ä x o r v a c c i n l a x

| s l a g s m å l k ö k s b o r d

#1. m ö b e l - - - (-) - - - - (#8)

#2. s k o r t i l l s k i d o r - - - - (-) - (#6)

#3. f i s k (-) - - (#3)

#4. t a s s o m s k y d d - - - - (-) - (#6)

#5. k a n a r g h a m n a i - - - (-) - - - - (#8)

#6. s y n s v i d å s k a - - - - (-) (#5)

#5. _Vi l ket ord bi l dar de markerade
bokstäverna? - - -

_Ord som slutar på konsonanten m
dubbel tecknas inte: kam, dum,
rum.

_Undantag: damm, lamm och ramm.

_Man dubbel tecknar inte heller
konsonanterna j och x: paj, ax.

#1. _Markera alla ord som är
dubbel tecknade i artikeln.

_Hunden _Rocky får pris

_Hunden _Rocky, som räddade en man
från att drunkna i älven, får

_Sjököpi ngs- _Postens _En sann

hjälte-pri set på #10 #000 kronor.

-- _Jag är jätteglad, säger taxens

matte _Fia _Gran. _Vi firade i går

med tunna revbensspjäll. _Det är

_Rockys favoritmat.

_Prispengarna kommer väl till

pass. _Nästa vecka ska nämligen

_Rocky åka på träningsläger i

dressyr tillsammans med sin hustru.

_Målet är att så småningom ställa upp i tävlingar och förhoppningsvis vinna.

_Mannen, som _Rocky räddade, mår efter omständigheterna bra men hälsar att han inte tänker hoppa i och simma i älven igen.

_Gunnar _Friberg -- _Sjököpi ngs-
_Posten

#2. _Hur många ord med dubbel teckning hittade du? ---

#3. _Hur många konsonanter ska det vara vid frågetecknet? _I nom parentes ser du vilken konsonant du ska välja. _Skriv ordet nedan.

- a) he?a (m) ---
- b) ha? (j) ---
- c) hi? (s) ---
- d) du? (m) ---
- e) hy?a (l) ---
- f) du?a (m) ---
- g) tri?a (l) ---
- h) ka?a (j) ---
- i) ho? (n) ---

j) he?e (n) - - -

#4. _Välj minst två av orden och skriv
en mening där orden finns med. - - -

#5. _Hjälp journalisten _Gunnar
_Friberg att skriva rätt ord i sina
rubriker. _Välj bland orden inom
parentes.

a) _Medelålders par lurades att köpa
en flygande - - - (mata/matta)

b) _Hunden markerade med ett - - -
(skal /skall) var skatten låg gömd

c) _Utbrytarkungen fast i sin egen
- - - (burr/bur)

d) _Bol ag fäl l de hundratal s - - -

(tal ar/tal l ar) i _Sj ököpi ngsskogen

e) _Rocky - - - (van/vann) __SM i

dressyr

::: #10 ::

_Stava vanliga ord

::: ::

#1. _Läs artikeln och lär dig stava de ord som är markerade med parenteser.

_Hjälpsamma elever belönade

_De tre elever som i förra (veckan)

hjälpade en äldre dam att hitta hem

fick i går sin belöning.

-- _Vi fick ett (meddelande) om att vi var (välkomna) på fest, berättar

_Asmin, #13 år.

_Det var den äldre kvinnan, _Beata

_Snöblad, som hade bjudit hem

el everna. _Hon hade förberett en middag med en (överraskning) till (efterrätt). _Beata berättade att hon (tyvärr) börjat bli förvirrad på senaste tiden och därför gått vilse när hon skulle hem.

-- _Det har (aldrig) hänt förut!

_Nu vill hon tacka barnen för vad de har (gjort) och berättar att hon framöver (alltid) ska ta med sig telefonen när hon går ut.

-- _Jag kan ju inte räkna med att få sådan hjälp (varje) gång jag hamnar i knipa.

_Asmi n och _Henry hade --- (#1) att
komma i väg.

_De var sena eftersom _Frej a i nte
hade någon --- (#2).

_Hon tog det lugnt och --- (#3)
I ångsamt --- (#4) si na två vänner.

_Asmi n och _Henry försökte gå så
--- (#5) som möj l i gt.

_De vil l e i nte bli sena till _Beatas
mi ddag.

-- _Skynda di g, _Frej a, sa _Asmi n.

_Dags att få upp farten och --- (#6)
di g av di na l ånga ben!

-- _Ni kan i nte --- (#7) hur fort jag

ska gå, svarade _Freja surt.

_Tänk på att jag är --- (#8) av oss tre.

-- _Du är en månad äldre än jag. _Du är tretton år och #2 månader!

_Till slut var de framme hos _Beata.

_Nästan i tid.

-- _Där är ni! sa _Beata. _Jag trodde ni hade --- (#9) någonstans.

-- _Ja, vi blev fast i _Frejas långsamhet, skrattade _Henry. _Men nu är vi här!

#4. _Bokstäverna har hamnat h u l l e r o m
b u l l e r i d e s s a v a n l i g a o r d . _S k r i v
d e m i r ä t t o r d n i n g n e d a n .

- a) åckos ---
- b) aorrbbe ---
- c) veri _Sge ---
- d) negom ---
- e) rävl d ---
- f) enpöp ---
- g) l t i s p l ö t g ---
- h) l a r d g i ---

::: #12 ::

_Ord som ofta stavas fel

::: ::

#1. _Läs notisen och lär dig stava orden inom parentes.

_Hjäl tarna i _Sj ököpi ngs __FF

_På lördagen genomfördes en stor insamling på _Stora torget i

_Sj ököpi ng till förmån för de ungdomar som inte har råd att idrotta.

_Bakom detta (noggrant) planerade (projekt) står två unga hjäl tar i

_Sj ököpi ngs __FF, _Caesar _Fl ori n

och _Joanna _Qvist.

_Från en (uppbyggd) (scen) uppträdde hip hopartisten _Archie till publikens stora (förtjusning), som sjöng med och (studsade) i takt till musiken. _Det fanns även möjlighet för de mindre barnen att prova på (cirkus), hoppborg och (elektriska) (experiment). _På det hela taget var det en mycket lyckad tillställning.

_Dessutom fick klubben in över #15 #000 kronor som kommer att gå till de barn och ungdomar som inte

har råd att i drotta.

#2. _Välj bland de markerade orden i tidningsnotisen ovan och skriv dem i luckorna.

a) _Artisten uppträdde på en stor
---.

b) _Hon hade --- planerat sin
födelsedagsfest.

c) _I skolan har vi ett spännande
--- där vi ska göra flera --- om
vilka ämnen som leder
elektricitet.

d) _Till vår stora --- vi sade det
sig att vår klass vunnit första
pris i en kunskapstävling.

e) _Våra hem är fyllda av ---
produkter som diskmaskiner,
datorer och mobiltelefoner.

#3. _Vilka markerade ord från texten
använde du inte i uppgift #2? _Skri v
dem. ---

#4. _Lös ordfl ätan.

_Du får hjälp med det sökta ordets första bokstav samt ordets antal bokstäver inom parentes.

_En bokstav i varje ord är markerad med en parentes (-). _Dessa bildar ett ord.

#1. ett fordon på två hjul

c--(-) - (#5)

#2. finns i kokbok r---(-) - (#6)

#3. en sorts tång som du kan plocka

bort små saker med p(-)----- (#7)

#4. motsats till glad l-(-)--- (#6)

#5. Löser brott d- - (-) - - - - (#8)

#6. botemedel när du är sjuk

(m) - - - - - (#7)

#7. får lampan att lysa

e- - - - - (-) - - - - - (#12)

#5. _Vilket ord bildar bokstäverna

i nom parentes? - - -

#6. _Här nedan ser du några vanliga

ord som ofta stavas fel. _Skriv

meningar med så många av orden som

möjligt. - - -

| noggrann förresten expedi ti on
| berättel se noggrant absol ut
| regi ssör fak ti skt

#36

#13

#38

#14

=== _Bi | dbeskri vni ng =====

_Detta är ett utdrag ur _Svenska

_Akademi ens _Ordl i sta (___SAOL).

bambu

bambu_. àbam' buù s. -n é trävirke

från en växt

bambu|bj örn_. s. ~: en ~: ar

é (ngt ål d.) panda

bambu|fl öj t_. s. ~: en ~: er

bambu|korg_. s. ~: en ~: ar

bambu|k äpp_. s. ~: en ~: ar

bambu|matta_. s. ~: n -mattor

bambu|pi nne_. s. ~: n -pi nnar

bambu|ri då_. s. ~: n ~: er é j fr

j ärnri då

bambu|rör_. s. ~: et; pl. ~:

bambu|skott_. s. ~: et; pl. ~:

é en grönsak

bambu|snår_. s. ~: et; pl. ~:

bambu|stång_. s. ~: en -stänger

bamse_. s. -n bamsar é (vard.) stor

företeelse ofta människa el. djur

bamse|kram_. s. ~: en -ar é (vard.)

bams^i g_. adj. ~: t ~: a é (vard.)

stor och klumpig

bams^i ng_. s. ~: en -ar é (vard.)

bamse

ban_. s. ~: en é slagyta på hammare

#1 bana_. s. ~: n banor

#1 vägsträcka; järnvägslinje;

färdväg; förbindelse; del av

i drottspåsar; i långa banor i

mängder

#2 karriär; i evnadslopp: han valde

den militära banan -- Alla sms.

med ban- hör till #1 bana.

#2 bana_. v. ~: de ~: t é bereda,

röja: h. väg

ban^al_. à-a' lù adj. ~: t ~: a

é all daglig, sliten, platt

ban^al ^i s^era_. v. ~: de ~: t é göra

banal are

ban^al ^i s^er^i ng_. s. ~: en ~: ar

ban^al ^i tet_. à-i te' tù s. ~: en ~: er

ban^an_. à-a' nù s. ~: en ~: er

ban^an|blad_. s. ~: et; pl. ~:

ban^an|båt_. s. ~: en ~: ar

ban^an|fluga_. s. ~: n -fl ugor

ban^an|i n^l ägg_. s. ~: et; pl. ~:

é skruvat fotbol l si nl ägg; ti l l

i nl ägg #3

ban^an|kart^ong_. s. ~: en ~: er

ban^an|kl ase_. s. ~: n ~: kl asar

ban^an|kon^takt_. s. ~: en ~: er

é til kontakt #2; jfr bananpropp

ban^an|lik^ör_. s. ~: en

ban^an|låda_. s. ~: n -lådor

ban^an|planta_. s. ~: n -plantor

ban^an|plant^age_. s. ~: n ~: r

ban^an|propp_. s. ~: en ~: ar é en

enkel stickpropp

ban^an|re^publ^ik_. s. ~: en ~: er

é stat som är beroende av ett

fåtal råvaror som ofta exploateras

av en mäktigare stat

ban^an|skal_. s. ~: et; pl. ~:

é hal ka i n på ett b. (vard.) komma
med av en händel se

ban^an|stock_. ~: en ~: ar

é banankl ase

ban^an|träd_. s. ~: et-, pl. ~:

ban|arbet^are_. s. ~: n; pl. ~: ,

best. pl. -arbetarna

ban|arbete_. ~: t ~: n é på j ärnväg

ban|av^gi ft_. s. ~: en ~: er

ban|bredd_. s. ~: en ~: er

ban|bryt^ande_. adj. oböj l.

é förnyande, revol uti onerande

ban|bryt^are_. s. ~: n; pl. ~: , best.

pl. -brytarna é förnyare, pionj är

ban|bygg^are_. s. ~: n; pl. ~: , best.

pl. -byggarna

banco_. variantform till banko

ban|cykl ^i ng_. s. ~: en

band_. s. ~: et; pl. ~: #1 långsmal

remsa; äv. bildl. #2 för

inspelning: spela in ngt på b.

#3 orkester för dans-, jazz- el .

popmusik #4 följe, liga #5 bok;

volym i bokserie

band_. se under #2 binda

banda_. v. ~: de ~: t é spel a i n på
magnetband

band^age_. àa' j ù s. ~: t à-etù; pl .

~: é förband för skadad kroppsdel

band^ag^era_. à-a j e' raù v. ~: de ~: t

é l ägga bandage kri ng

band^ag^er^i ng_. s. ~: en

=====

- #1. _Läs utdraget ur ordboken. _Välj ut ett substantiv. ---
- #2. _Vilka ändelser kan du hitta på ditt substantiv i ordboken? ---
- #3. _Välj ett adjektiv. ---
- #4. _Vilka ändelser kan du hitta på ditt adjektiv? ---
- #5. _Välj ett verb. ---
- #6. _Vilka ändelser kan du hitta på ditt verb? ---
- #7. _Kan du komma på några andra ändelser som du kan foga till dina ord? _Vilka då? _Skriv orden. ---

#8. _Ti tta på orden. _Del a av ordet
med ett streck mel l an stam och
ändel se.

- a) bi l -ar
- b) träna
- c) bi l ens
- d) tränade
- e) bi l a
- f) träni ng
- g) bi l i st
- h) tränare

#9. _Lägg till ändelser till

ordstammarna här nedan. _Vilka ord får du?

a) dans- ös ar are arnas ant ade

b) bl ek- --- --- --- --- ---

c) trött- --- --- --- --- ---

d) si m- --- --- --- --- ---

#10. _Gör om substanti ven ti l l verb
genom att sätta en ändel se ti l l
stammen.

a) hopp hoppa

b) bad - - -

c) dröm - - -

d) l yft - - -

e) j obb - - -

f) smak - - -

#11. _Gör om verben till substantiv

genom att lägga till eller ta bort
ändelser.

a) tågar tåg

b) sakna ---

c) fi ska ---

d) sol ade ---

e) laga ---

f) stickat ---

_Avledningarna bär på olika
betydelser, t. ex. prefixet o-
betyder inte.

#1. _Vilka ord kan du skapa med hjälp
av olika prefix och suffix? _Skriv
så många ord du kan hitta. ---
prefix -- ordstam -- suffix = nytt
ord
prefix: av- om- o- in- ut- be-
ordstam: läs
suffix: -ning -ande -a -t
_Nytt ord: oläst

#2. _Välj två av dina ord från uppgift

#1. _Förklara vad orden betyder. _Ta

hjälp av en ordbok. - - -

::: #17 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Titta på orden. _Markera med ett

streck mellan ordens prefix och

suffix.

é _Hitta prefix: miss-belåten

a) befäl a - - -

b) gengångare - - -

c) vanvårda - - -

d) oklar - - -

e) avgöra - - -

f) astråki g - - -

é _Hi tta suffi x: l äs-ni ng

a) l ydi g - - -

b) skri vel se - - -

c) smutsi g - - -

d) vänskap - - -

e) ömhet - - -

f) fegi s - - -

#4. _Vad bli r det för ski ll nad på orden när vi sät ter prefi x el l er suffi x på dem? _Ta hj äl p av en ordbok för att förkl ara vad orden bety der.

a) vän - - -

b) vänskap - - -

c) ovän - - -

#5. _Många nyord och slangord skapas

med hjälp av prefix och suffix,

t. ex. ursnygg och hyggl o. _Vilka

nyord eller slangord kan du skapa

med hjälp av dessa prefix?

a) ur- - - -

b) kanon- - - -

#6. _Vilka nyord eller slangord kan du

skapa med hjälp av dessa suffix?

a) -is - - -

b) -ish - - -

c) -o - - -

short message service blir sms.

_Många vanliga ord som vi använder i svenskan är från början längre ord som har förkortats. _Ordet bilhette t.ex. från början automobilvagn.

_När man skriver

initialförkortningar i bestämd form eller genitiv använder man kolon: pc:n, __FN:s.

#1. _Läs bi l dbeskri vni ngen. _Para i hop
det ful l ständi ga ordet med rätt
förkortni ng.

#1. real i sati on - - -

#2. mobi l tel efon - - -

#3. short message servi ce - - -

#4. gl obal posi ti oni ng system - - -

#5. personal computer - - -

#6. l ight emi tti ng di ode - - -

#7. tel evi si on - - -

#8. el ektroni sk bok - - -

#9. appl i kati on - - -

#10. bi ograf - - -

#11. i denti tet - - -

#12. pol yetentereftal at ---

#13. l ocal area network ---

=== _Bi l dbeskri vni ng =====

_En tecknad bi l d som vi sar en
affärsgata med ol i ka skyl tar med
texterna:

__REA, __LANj -party, _Mobi l

_Panta di na __PETj -fl askor här!

__GPS, _Fri a __SMS, _Bi o

_Vi sa di tt __l Dj -kort

_Buti k söker __VD

_Nu som _E-bok, _Ladda ner vår app

_Kompati bel med __PC

=====

#2. _Vad är de här åtta orden en förkortning av? _Skri v hel a ordet.

a) foto ---

b) l abb ---

c) el ---

d) ki l o ---

e) toa ---

f) app ---

g) obs ---

h) l ok ---

#3. _Vi l ka är förkortni ngarna?

a) _I ngvar _Kamprad _El mtaryd

_Agunnaryd - - -

b) uni denti fi ed fl yi ng obj ect - - -

c) _Worl d _Wi de _Web - - -

#4. _Vad står de här förkortni ngarna

för? _Ta hj äl p av en ordbok.

a) vd - - -

b) wc - - -

c) mc - - -

d) bh - - -

e) __USA - - -

#5. _Hur böjer man förkortningarna?

a) _Det var --- (vd) för företaget
som hälsade alla välkomna.

b) _Jag vill ha den där --- (tv), sa
_Viktor.

c) _Vi lyssnade på när --- (___USA)
president höll tal.

#1. _Läs bildbeskrivningen. _Skriv tre
frågor till bilden som börjar med
_Var. ---

#2. _Skriv tre frågor till bilden som
börjar med _Vart. ---

=== _Bi l dbeskri vni ng =====

_En busshå l pl ats med skyl tar där
man kan l äsa: _Uppsala, _Örebro,
_Västerås samt en skyl t som vi sar
när bussen till flyget avgår.

_Bredvid skyl ten sitter en person på
en resväska och läser en bok om
_Mexiko.

_En kvinna stiger på en buss som är
på väg till _Örebro.

_En bil far förbi en kyrka och uppe
i luften åker två personer i en
luftballong.

=====

::: #21 ::

#3. _Skri v _Var el l er _Vart i

l uckorna. _Hi tta på svar ti l l
frågorna.

-- --- bor di n farmor?

-- ---

-- --- vi l l du att vi ska gå?

-- ---

-- --- ska du och di n syster åka i
hel gen?

-- ---

-- --- hi ttade du mi n pl ånbok?

-- ---

#4. _Skriv frågor som börjar med _Var
eller _Vart till dessa svar.

-- ----

-- _Till min mormor i _Köpenhamn.

-- ----

-- _Den ligger ovanpå bänken.

-- ----

-- _Vi fann den i trädgården.

-- ----

-- _Den flög över huset och
kraschade en ruta på grannhuset.

_En eller än?

::: ::

_Homofoner kallas ord som uttalas
lika men stavas olika.

_En och än är två homofoner som
ibland kan vålla problem i skrift.

_En är ett ord som handlar om
antal.

_Jag har en vän,

_En gång fick jag ...

_Än är ett ord som används då man
jämför: _Jag är större än du.

_Än kan också förklara ett

tidsförlopp som fortfarande pågår
eller inte fått något slut. _Cykeln
är trasig än.

_Även orden enda och ända är
homofoner.

_Enda är ett ord som också har med
antal att göra:

_Du är den enda för mig.

_Ända är ett substantiv som är
synonymt med en bakdel:

_Jag slog i min ända när jag föll.

_Ända kan också vara slutet på ett
tidsförlopp: _Vintern är äntligen
till ända.

#1. _Läs di kten. _Markera al l a en och
enda med parenteser (). _Markera
al l a än och ända med snedstreck //.
_Jag hade en vän.
_Jag mi nns honom än.
_Han var mer snäl l än stygg.
_Jag var mer ful än snygg.
_Vi reste runt i vart enda l and.
_Och såg oceaner och öknars sand.
_Ända ti l l _Nordpol en vi styrde vår
kos.
_Vår vänskap var som en vacker ros.
_Det enda som kunde spl i ttra vårt
l ag.

_Var att han blev kär i samma tjej
som jag.

_Ända sedan dess vi fiender är.

_Min enda vän. _Hur kunde det bli så
här?

_Emma _Frey-_Skött

#2. _Skriv klart en- och än-dikten genom att slutföra de påbörjade raderna.

_Du är --- (#1) än --- (#2)

_Jag är --- (#3) än --- (#4)

_Vi två är en enda --- (#5)

_Vår vänskap räcker ända till
--- (#6)

_En gång ska vi --- (#7)

_Du och jag.

_Jag och du.

::: #23 ::

#3. _Välj en eller än och fyll i

luckorna.

--- (#1) vecka i somras åkte jag till

mina kusiner _Tore och _Tuvali.

_Tore är ett år äldre --- (#2)

_Tuvali. _Jag, _Tore och _Tuvali

hittade på --- (#3) massa roliga

grejer.

--- (#4) av de roligaste sakerna var

när vi hade tävling i att äta mest

chokladbollar. _Jag åt fem stycken

mer --- (#5) _Tore. _Tuvali var bäst

eftersom hon åt mer --- (#6) både jag

och _Tore till sammans. _Hon har inte hämtat sig --- (#7). _Det här var --- (#8) av de roligaste resorna som jag gjorde i somras.

#4. _Välj enda eller ända och fyll i luckorna.

_En annan spännande resa som jag har gjort var när jag åkte --- (#1) upp till _Nordnorge. _Jag var det --- (#2) barnet med på resan och den --- (#3) som skulle sakna att få använda mobilen. _Vi skulle vara --- (#4) längst upp i _Norge och där är det dålig mobiltäckning. _Första

dagen ramlade pappa och slog i sin
--- (#5). _Han kunde knappt gå,
stackaren, och fick stanna hemma i
stugan med ett korsord som --- (#6)
sällskap, medan mamma och jag gjorde
massor av spännande utflykter.
_Efter en vecka var vår resa till
--- (#7).

_Li knel ser och metaforer

::: ::

_I en liknelse jämför man en sak med en annan. _I jämförelsen använder man ordet "som" eller "liksom":

_Du är som en ros.

_Liknelser hör till bildspråket och används för att skapa inre bilder hos läsaren.

_Ett annat bildspråk som liknar liknelsen är metaforen. _I metaforen använder man inte

j ämförel seordet "som".

_I metaforen överför man ett uttryck från ett sammanhang till ett annat. _Ordet får då en annan betydelse: ha is i magen.

_I poesi och berättelser använder man liknelser och metaforer för att skapa nya bilder i läsarens huvud:

_Kärleken är som sockervadd och glass. _Du är mitt sockervadd, min glass.

#1. _Läs texten och markera

I i knel serna med parenteser följ t av
ett l för l i knel ser eller ett m för
metaforer.

_Hej dagboken!

_I hel gen var jag och farfar på en
annorl unda resa. _Vi var på en
handel strädgård och gick en kurs i
trädgårdsodl ing eftersom farfar
påstår att jag har gröna fi ngrar.

_Kursen var som jul afton för mi g.

_Jag fick lära mi g massor och sög i
mi g all kunskap som ett hungri gt bi .

_Farfar hade nog l i te tråki gt. " _Jag

känner mig som en nol la", sa han när han råkat gräva sönder en dyrbar buske. " _Jag borde ha stannat hemma och grävt i minnet i stället." _Jag gav farfar en kram och sa att han hade ett hjärta av guld. _Då blev han glad som en lärka igen.

#2. _Välj en av liknelserna och skriv en egen mening där den finns med.

#3. _Välj en av metaforerna och skriv en egen mening där den finns med.

::: #25 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#4. _Para i hop rätt i nl edni ng med rätt

I i knel se.

_I nl edni ng:

#1. I i ka som - - -

#2. I ätt som - - -

#3. mj uk som - - -

#4. I j uger som - - -

#5. rak som - - -

#6. si tta som - - -

#7. sova som - - -

#8. stor som - - -

_Li knel se:

- a) på nål ar
- b) en häst travar
- c) en kudde
- d) en stock
- e) en plätt
- f) en fura
- g) ett hus
- h) bär

#5. _Välj en av li knel serna och skri v
en meni ng där li knel sen fi nns med.

#6. _Många uttryck som vi använder i vardagen är metaforer, till exempel hjärta av guld. _Para i hop rätt uttryck med rätt förklaring.

_Metafor/uttryck:

#1. ha is i magen ---

#2. ett hjärta av sten ---

#3. vara under isen ---

#4. tiden flyr ---

#5. bära hundhuvudet ---

#6. hjärtat i halsgropen ---

_Förklaring:

a) vara ledsen

b) tiden går fort

c) plötsligt bli rädd

d) vara lugn

e) sakna känslor

f) ta på sig skulden för något

#7. _Fortsätt meningarna genom att hitta på egna poetiska metaforer.

_Du får hjälp med den första.

a) _Jag är tårtan på kalaset

b) _Du är ---

c) _Hon är ---

d) _Han är ---

e) _Vi är ---

#86

#25

_Mi chael a _Eri ksson

_Pär _Sahl i n

_Kl ara svenskan _Språkl ära _Åk #6

_Bi l dbeskri vni ng: _En teckni ng

_En tjej och en kille som håller i
anteckningsböcker och pennor.

_Överförd från första upplagan utgiven
av _Natur & _Kul tur, _Stockhol m, #2017

med ___I SBN #978-#91-#27-#44829-#2

_Speci al pedagogi ska skol myndi gheten

#2021

_Vol ym två av tre

_Till punktskrifts läsaren

é _De flesta uppgifter är numrerade så blir det lättare att rätta uppgifterna.

é _Det finns bilbeskrivningar till de bilder som behövs för att du ska kunna lösa dina uppgifter, men du kan även ha fått motsvarande information som vanlig text. _I vissa fall är uppgiften omarbetad, men det finns bilbeskrivning så att du vet vad dina kompisar pratar om.

é _Du har även några svältpappersbilder med olika

al fabeten.

é _I ordflätorna har det sökta ordets antal bokstäver skrivits inom parentes. _Men i bland är även en bokstav i det sökta ordet markerad med parentes (-). _De markerade bokstäverna bildar ett ord.

é _I uppgifter där de seende eleverna "drar streck" mellan ett ord och exv. ordets förklaring har uppgifterna omarbetats så att du istället parar ihop och skriver ordets förklaring eller numrering.

é _Utlämnade bokstäver för olika ljud

_I i

har markerats med ett frågetecken.

é _I början på de flesta kapitlen finns

det en ruta som har rubriken

"språklära". _Läs igenom den innan

du börjar besvara uppgifterna.

_Ski cka gärna dina synpunkter på

anpassningen av denna bok till

anpassningsfunktionen~àspsm. se

_Innehåll till volym två

_Siffran i inom parentes hänvisar till

svartskriftsbokens sidor.

_Ordklasser (#26) #87

_Substantiv (#26) #87

_Verb (#28) #94

_Adjektiv (#30) #103

_Pronomen (#32) #109

_Prepositioner (#34) #118

_Adverb (#36) #125

_Konjunktioner (#38) #134

_Satslära (#40) #141

_Subjekt och predikat (#40) . . . #141

_Mer om subjekt och predikat

(#42) #148

_Objekt (#44) #155

_Adverbial (#46) #161

_Huvudsats och bisats (#48) . . . #168

_Bind samman satser (#50) #175

_Substantiven i plural får olika ändelser: cyklar, mobiler, ansikten, strumpor, bin.

_En del ord ändrar sig inte i plural: ett rum -- flera rum.

_Vissa substantiv ändrar form i plural. _Det kallas för oregelbunden böjning: hand -- händer.

_Ett substantiv kan stå i obestämd form i singular eller plural: hatt, hattar, eller i bestämd form: hatten, hattarna.

_Det finns konkreta och abstrakta

substantiv. _Konkreta substantiv
kan vi se, höra, känna, smaka
eller lukta: geting, dator, tyg,
peppar.

_Abstrakta substantiv är ord som vi
kan uppfatta i tanken eller i vår
fantasi. _Det är ord för känslor,
egenskaper, tillstånd och
händelser: saknad, feghet,
lyckorus, show.

#1. _Läs _Brims nattbok och markera
alla substantiv.

#23 oktober

_Hej nattboken!

_Det är jag igen, _Brim.

_Din alldeles egen blekfi sigatöntvampyr.

_Förlåt att jag inte kan släppa det här med ... ja, du vet vem. _Men borde det inte vara lag på att höra av sig inom ett dygn från det att man har sagt att en viss person har väldigt söta tänder? _Eller ska jag behöva sitta här i mörkret i min ensamhet resten av mitt liv? _Inte ens pappas försök att muntra upp mig

med blodpudding till kvällsmat
fungerade. _Om . . . ja, du vet vem,
inte hör av sig innan natten är över
finns det en risk att jag kommer
göra något dumt. _Typ, blotta mina
armar i skarpt solsken eller äta
pizza med extra mycket vitlök. _Bara
så du vet.

#2. _Vilka abstrakta substantiv kunde
du hitta i texten? ---

::: #27 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Vilka substantiv kan du hitta i
_Brims pappas meditationista?
_Fyll i substantiven nedan.

=== _Bildbeskrivning =====

_En teckning

_En svart kista med handtag. _Kistan

liknar en begravningskista utan

lock. _I den vadderade kistan ligger

_Briems pappa. _Han ligger med

händerna i kors över bröstet. _Han

är klädd i en mörk kostym och vit

skjorta. _Han har svart hår och

stora vassa, utestående öron.

=====

_Briems pappas substantiv:

hörlurar, guld, fladdermus, kärlek,

orm, tenn, stövl ar, syster, rädsla,

tant, rått, björk, slängkappa,
pappa, lilja, malört, tomhet, silver

_Konkreta:

- saker: --- --- ---
- människor: --- --- ---
- djur: --- --- ---
- växter: --- --- ---
- ämnen: --- --- ---

_Abstrakta (känslor, egenskaper,
tillstånd, händelser): --- --- ---

hoppa, drömma.

_Preteritum kallas den tidsform som

berättar vad som hände då:

hoppade, drömde.

_Perfekt kallas den tidsform som

berättar vad som har hänt:

har hoppat, har drömt. _Perfekt

använder vi i texter som är

skrivna i presens.

_Pluskviperfekt kallas den

tidsform som berättar vad som

hade hänt: hade hoppat,

hade drömt. _Pluskviperfekt

använder vi i texter som är

skrivna i preteritum.

_Supinum kallas den form som används tillsammans med har och hade för att bilda perfekt och pluskvamperfekt: hoppat.

_Futurum är en tidsform som beskriver vad som händer i framtiden: _Jag ska hoppa, jag skulle hoppa.

_Man kan ta tema på verb. _Då tittar man på verbets böjning i infinitiv, preteritum och supinum: hoppa, hoppade, hoppat.

_I en del verb ändras vokalen när

de böjs: sitta, satt, suttit.

_Det kallas omljud.

#1. _Läs texten och markera alla verb i texten.

#25 oktober

_Hej nattboken!

_Det är jag igen, _Brim. _Din dagvandrande looservampyr. _Vilken hemsk dag det har varit. _Jag har inte sovit en blund! _Värsta dagen på hela året, typ. _Här är sju saker som jag gjorde i stället för att sussa gott i min kista:

é _Jag provade pappas smoking. (_Den var för stor.)

é _Jag funderade på att vinkla persiennerna och släppa in dagsljuset.

é _Jag lekte att jag dog solskensdöden, fast bara på låtsas.

é _Jag undrade om . . . ja, du vet vem, också låg vaken.

é _Jag gick fram och tillbaka i källarlabyrinten tills jag blev illamående.

é _Jag l og mot mi g sj ä l v. (_Tycker
du att mi na tänder ski mrar,
nattboken?)

é _Jag l a mi g i ki stan och somnade
och vaknade först när det var
mi dnatt. _Kom med andra ord för
sent ti l l _Magi ster _Dragus
l ekti on. _I nte bra al l s,
nattboken!

_Förresten, j ag har skri vi t en ny
di kt om en ol yckl i g töntvampyr (fast
den tänker j ag i nte vi sa för di g,
nattboken).

#2. _I texten fanns tre verb i

infinitiv. _Vilka? ---

::: #29 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Välj fem av verben från texten

och skriv in dem på rätt ställe i

uppgift #4.

#4. _Skriv sedan dina fem valda verb i

alla tidsformer.

infinitiv: vara

presens: är

preteritum: var

perfekt (har): varit

pluskvamperfekt (hade): varit

futurum (ska): vara

i n f i n i t i v : - - -

p r e s e n s : - - -

p r e t e r i t u m : - - -

p e r f e k t (h a r) : - - -

p l u s k v a m p e r f e k t (h a d e) : - - -

f u t u r u m (s k a) : - - -

#5. _Nämn mi nst två verb från texten
som fi ck omljud (ändrade vokal när
man böj de dem). - - -

#6. _Markera _Bri ms verb som är

skri vna i preteri tum.

drömde ti ttade si tter

l ängtade svävar gi ck

sover sj öng skrämmer

vaknade skri ver önskade

går bröt bl undar l j uger

grät skrattade l eker

positiv -- komparativ -- superlativ
arg -- argare -- argast
tung -- tyngre -- tyngst
gammal -- äldre -- äldst
fantastisk -- mer fantastisk
-- mest fantastisk

#1. _Läs texten och markera alla
adjektiv.

#27 oktober

_Hej nattboken! _Det är jag _Brim,
din strålande glada vampyrsnygging.

_Nu ska du få höra om det smaskiga
innehållet i det hemliga brevet som
jag fick i går natt. _Ja, det var

från . . . du vet vem! _Att påstå att jag är överlycklig är en grov underdrift. _Jag skulle kunna sätta mina söta tänder i en pestsmittad råtta, så glad är jag! _Men nu till innehåll et. _Det var ett kort brev. _Det stod: _Dej t? _Möt mig vid gamla kyrkogården på lördag. _Din vän _V. _Åh, jag är så förväntansfull! _Men nattboken, lova att inte berätta för mamma om dej ten. _Du vet hur hon är. _Hon gillar inte typer som _V. _Usch, nu går den stora solen upp i öster, och jag måste gå och lägga

mi g. _Sov gott, nattboken!

#2. _Välj fem adjektiv från texten.

_Komparera dem. _Du får hjälp med ett ord.

positiv -- komparativ -- superlativ

.....

#1. smaskig smaskigare smaskigast

#2. --- ---

#3. --- ---

#4. --- ---

#5. --- ---

#6. --- ---

#3. _Beskriv _Brim s utseende och

klädtsel med hjälp av adjektiv. ---

=== _Bildbeskrivning =====

_En teckning

_Brim har mörkt, rakt, flikigt hår.

_Hans öron är spetsiga och

utåttstående. _Han är klädd i blå

munktröja med vita bokstäver. _På

munktröjans ärm sitter ett rött,

fyrkantigt märke. _Ovanpå munktröjan

har han en väst med ett fransigt hål

för armarna.

=====

#4. _Välj passande adjektiv att skriva
i luckorna.

_Natten var --- (#1) och --- (#2).

_Gatan vi gick på var --- (#3) och
--- (#4).

_Vi kom fram till en --- (#5) och
--- (#6) dörr.

_Bakom dörren fanns en --- (#7) och
--- (#8) trädgård.

_I trädgården växte --- (#9) blommor
och --- (#10) träd.

_Vi var inte --- (#11).

_Vi kände oss --- (#12).

musik. _Vi såg dem. _Du härmade hennes språk.

_Personliga pronomen kan stå i tre olika former:

subjekt -- objekt -- genitiv

::

hon -- henne -- hennes

de -- dem -- deras

_Possessiva pronomen används för

att beskriva vem som äger

någonting: min, mitt, mina, din,

ditt, dina, sin, sitt, sina, vår,

vårt, våra, er, ert, era, sin,

sitt, sina.

_Reflexiva pronomen betyder att den som utför en handling också blir utsatt för den: _Hon slog sig, _Han kammade sig. _I svenskan finns endast ett reflexivt pronomen: sig.

#1. _Läs _Brim s nattbok och markera de pronomen du hittar.

#29 oktober

_Hej , nattboken, min eviga vän.

_Det är _Brim, din nördiga teater vampyr.

_Sent i natt hade vi teaterövning på vår pjäs, _Vampyren och varulven.

_Vår teater! ärare _Grüning _Artär
berömde oss mycket. _Han sa att vi
spelade minst lika bra som
skådespelarna på _Stora
_Vampyrteatern. _Det är inte ofta vi
får beröm av honom. _Grüning berömde
särskilt _Polli för hennes tolkning
av vampyren. _Jag är grymt stolt
över henne! _Dorri var arg för att
statisterna inte skötte sig bakom
scenen. _Hon kallade dem
teatersnorungar. _Ha ha! _Verkar som
vi har fått en äkta diva i gruppen!
_Skulle inte förvåna mig om hon

snart kommer att kräva att ha sin egen loge.

_Nu är det bara två dagar kvar till premiären.

_Tror du att _V kommer, nattboken?

#2. _Ge exempel på fyra personliga pronomen från texten. ---

#3. _Ge exempel på fyra possessiva pronomen från texten. ---

#4. _Det finns ett reflexivt pronomen i texten. _Vilket är det? ---

#5. _Det finns ett personligt pronomen som står i genitivform i texten.

_Vilket? ---

#6. _Välj rätt pronomen.

_Bri m hade sovi t gott. --- (#1) hade
drömt en härlig dröm. _När _Bri m
hade duschat kl ädde --- (#2) på
--- (#3). _Bri ms pappa hade l agat
frukost.

--- (#4) var duktig på att steka
bl odpuddi ng.

_Bri m sa adj ö ti l l --- (#5)
föräl drar. _Sedan skyndade --- (#6)
ti l l skol an.

--- (#7) l åg i ett övergi vet sl ott.
_l skol an träffade _Bri m --- (#8)

bästa vänner, _Polli och _Dorri .

-- _Vi har väntat på --- (#9), sa

_Polli och _Dorri .

-- --- (#10) är --- (#11) bästisar,

svarade _Brim och gav --- (#12) en

kram.

#7. _I ordgömmen döljer sig minst tolv
olika pronomen. _Markera eller skriv
dem.

_Vågrätt

rad #1 honomxähan

rad #2 zi åqzbqci

rad #3 ävi bhenwuö

rad #4 detqpöxden

rad #5 pwj ossrumj

rad #6 si gäqzwvya

rad #7 tlmderasqg

_Lodrätt

rad #1 hzädpst

rad #2 oi vewi l

rad #3 nåi tj gm

rad #4 oqbqoäd

rad #5 mbhpsqe

rad #6 xzeösZR

rad #7 äbnxrwa

rad #8 hqwduvs

rad #9 acuemyq

rad #10 ni önj ag

_Preposi ti oner

::

_Preposi ti oner är ordkl assen som
anger var någon el l er något
befi nner si g el l er vi d vi l ken ti d
något sker: på, i , under,
bredvi d, ovanpå, bakom, vi d.

_Preposi ti oner står ofta framför
ett substanti v el l er ett
pronomen: bakom huset,
bredvi d henne, på l ördag.

_En del preposi ti oner består av
fl era ord: vi d si dan av,

till höger om.

_Prepositi oner kan också stå sist i

en mening: _Vad väntar du på?

_Du måste säga till!

#1. _Läs _Brim s nattbok och markera
alla prepositi oner.

#31 oktober

_Hej nattboken! _Det är _Brim,

_Din trofasta vampyrvän som svävar
på moln.

_Åh, vilken premiär det blev! _Jag
var nervös flera timmar innan det
började. _Men det försvann när jag
stod på scen. _I pausen, mellan de

två akterna, stod jag bakom scenen och smygtitade genom en springa i ridån. _Först såg jag mamma stå bredvid magister _Dragu! _De pratade med varandra! _Oerhört pinsamt, förstås. _Sedan såg jag _V! _Hon stod till höger, alldeles ensam vid ytterdörren. _Åh, jag hade kunnat bita henne i örat, så söt var hon. _Efter pjäsen fick jag en svart ros av henne. _Den har jag gömt under kudden. _Dröm sött, nattboken. _Det tänker nämligen jag göra!

#2. _Vilken preposition bestod av mer än ett ord? ---

#3. _Välj två av prepositionerna från _Brims nattbok och skriv en egen mening där de ingår. ---

::: #35 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

=== _Bildbeskrivning =====

_Teaterscen

_Brims mamma och _Magister _Dragu

står bredvid varandra framför

scenen. _Brims mamma står till

vänster om _Magister _Dragu. _Mamman

applåderar. _Brim står framför den

röda ridån på vänster sida. _Mitt på

scenen står ett bord. _På bordet ser man från vänster en vas med svarta rosor, en grön giftflaska och en cylinderformad burk. _Under bordet på golvet finns en dödskalke. _Till höger på scenen står regissören _Grünig _Artär omgiven av _Polli och _Dorri. _I taket hänger en fladdermus.

=====

#4. _Välkomna till _Nervteaterns
föreställning _Vampyren och
varulven! _Beskriv var saker och
personer befinner sig på bilden.
_Använd minst fem olika
prepositioner.

_Exempel på prepositioner:

på, under, bakom, framför, mellan,
ovanför, bredvid, till höger om,
till vänster om

a) _Brim står --- ridån.

b) _Dödskalilen ligger --- bordet.

c) _Magister _Dragu står --- _Brim
mamma.

- d) _Gifftflaskan står --- (#1) bordet
--- (#2) buketten med svarta rosor.
- e) _Regissör _Grüning _Artär står
--- _Polli och _Dorri.
- f) _Fladdermusen hänger --- scenen.

_Adverb

::: ::

_Adverb är oböjliga ord som förklarar när, var, hur och på vilket sätt något händer: strax, överallt, plötsligt, lite.

_Frågeorden när, var, vart, hur, varifrån, varför är också adverb.

_Adverb beskriver verb, adjektiv och andra adverb:

_Sköldpaddan går (långsamt).

_Sköldpaddan är (otroligt) långsam.

_Sköldpaddan går (otroligt

långsamt).

_En del adverb kallas satsadverb.

_De adverbena förändrar innebörden i en hel sats:

_Vi vågar inte. _Man kan aldrig
lita på henne.

_Det kan vara svårt att se
skillnad på adjektiv och adverb.

_Ett sätt att kontrollera om ett
ord är ett adverb eller ett
adjektiv är att ändra substantivet
till plural eller singular.

_Adjektiven böjer sig efter
antalet. _Det gör inte adverbena.

_De är oböjliga. _Exempel ordet

vi l t:

_Adjektiv:

- _Ett (vi l t) lejon.
- _Två (vi l da) lejon.

_Adverb:

- _Lejonet ryter (vi l t).
- _Lejonen ryter (vi l t).

#1. _Läs _Bri ms nattbok och markera
al l a adverb.

#2 november

_Hej , nattboken. _Det är _Bri m, di n
otrol i gt sorgl i ga deppvampyr i gen.

_Jag är fruktansvärt l edsen och
gråter bi ttert. _Som du förstår är
j ag fortfarande förstörd efter
händel sen på kyrkogården. _Hur kunde
j ag bara svi mma framför hennes
fötter? _Det enda hon gj orde var att
se sagol i kt på mi g med si na vackra
ögon. _Hon kommer al dri g vi l j a
träffa mi g i gen! _Nattboken, j ag

börjar långsamt förstå vilken
ärketönt jag verkligen är. _Finns
det något otroligt snabbt sätt som
jag kan fly landet på? _Eller kommer
jag alltid att behöva bo i denna
dystert mörka källare?
_Din depphög, _Brim.

#2. _Hur många adverb hittade du? ---

#3. _Skriv en mening där du använder
dig av minst två adverb. ---

#4. _Fyll i meningarna med adverb.

_Välj från orden nedan.

| plötsligt snabbt alldeles

| ljudligt ganska tidigt ute

_Brim snarkade --- (#1).

_Brim vaknade --- (#2).

_Brim klädde på sig --- (#3).

--- (#4) hörde _Brim en smäll.

_Brim kom till skolan --- (#5) för sent.

_På rasten satt de --- (#6) på skolgården.

_Det var en --- (#7) tråkig dag,

tyckte _Bri m.

#5. _Sätt in satsadverben i

meningarna. _Välj från orden nedan.

_Du får gärna använda orden flera gånger.

| inte alltid aldrig

| kanske tyvärr ofta

a) _Jag tränar ---.

b) _Jag tränar ---.

c) _I morgon ska jag --- träna.

d) _I morgon ska jag --- träna.

e) _Efter träningen går jag --- hem och äter.

f) _Efter träningen går jag --- hem och äter.

#6. _Vilka av de markerade orden är adverb? _Markera eller skriv dessa.

_Polli gick (långsamt) på gatan.

_Hon var (trött).

_Plötsligt tittade hon (snabbt) åt höger.

_Där kom en (snabb) löpare springande. _Det var _Dorri.

-- _Hur har du lärt dig att springa så (fort)? undrade _Polli.

-- _Jag har tränat (hårt), svarade _Dorri.

_Ett (hårt) träningspass tre gånger
i veckan gör susen!

-- _Det måste jag testa, sa _Poli i .

huvudsatser (_Jag är snäll men hon är dum.) eller två bisatser (att vara eller att inte vara).

_Samordnade konjunktioner är bland annat: och, men, eller, utan, för, samt, ty, både ... och, dels ... dels, antingen ... eller, varken ... eller, såväl ... som.

_De underordnade konjunktionerna binder samman en huvudsats med en bisats. _De underordnade konjunktionerna i nleder bisatsen:
_Min bästa vän, som heter

_Adrian, ska flytta.

_Underordnade konjunktionsor är

bländ annat: att, som, då, om,

medan, i fall, för att, eftersom,

innan, sedan.

#1. _Läs _Brim's nattbok och markera
alla konjunktionsor.

#4 november

_Hej, nattboken! _Det är _Brim, din

bästa vän som antingen är nykysst

eller nypussad. _Läs och se efter

vilket . . .

_Jag är glad och upprymd! _Efter

skolan i natt möttes jag och _Vi

_Dystra tunneln. _Varken hon eller jag hade berättat för någon att vi skulle mötas. _Vi satt i tunneln och berättade läskiga historier för varandra. _Vi är väldigt lika, trots att vi ser så olika ut. _Både hon och jag gillar mörker och otäckta gränder men inte solsken och badhus. _Plötsligt fick jag en puss av _V, eller var det kanske en kyss? _Jag vet inte riktigt skillnaden. _Sedan sa hon: _Du har söta tänder. _Jag svarade: _Du har delvis fina ögon, delvis ett härligt skratt. _Då

fni ssade hon och gav mi g en puss

ti l l l !

#2. _Vi l ken konj unkti on förekom fl est
gångar i texten? ---

::: #39 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Fyll i meni ngarna med hj äl p av
konj unkti oner. _Ta hj äl p av
konj unkti onerna nedan. _Du kan
använda orden fl era gånger.

| och eller eftersom

| men både ... och

_Jag --- (#1) _Pol l i är bästa vänner.

_Vi gi l l ar musi k, --- (#2) i nte
pi anol ekti onerna.

--- (#3) hon --- (#4) jag gillar att
spela teater.

_Vi gillar att gå på konserter

--- (#5) att gå och shoppa.

_I morgon ska vi gå på stan --- (#6)
det är rea på kläder.

#4. _Skriv olika meningar med hjälp av
konjunktioner. _Använd
konjunktionerna nedan. _Du får
använda orden flera gånger.

| eftersom trots att för att

| då även om medan

a) _Polli gillar lördagar --- hon är
ledig.

b) _Polli hatar lördagar --- hon är ledig.

c) _Brim gillar blodpudding --- han är en vampyr.

d) _Brim hatar blodpudding --- han är en vampyr.

e) _Dorri gillar gurka --- hon är vegetarian.

f) _Dorri hatar gurka --- hon är vegetarian.

#5. _Skriv fyra egna meningar och använd dig av konjunktionerna i övning #4. ---

-- _Vad är det som händer/sker?

_Svar: _Någon tränar. _Då är tränar
predikatet.

_Subjektet i en sats talar om vad,
vem eller vilka som gör något.

_Subjektet är ofta ett substantiv
eller ett pronomen.

_För att ta reda på vad som är
subjektet i en sats ställer man
frågan:

-- _Vem/_Vad/_Vilka? + verbet:

(_Vem tränar?) _Svar: _Det gör

_Dilba. _Då är _Dilba subjektet.

#1. _Läs texten.

_Elsa ritar serier

_Elsa ritar en serie. _Den handlar om ett monster. _Monstret är ledset.

_Det har ingen familj och inga

vänner. _Till slut får monstret en

vän. _Monstret och vännen gör saker

tillsammans. _De spelar tevespel.

_De går på bio. _De tränar basket.

_Först skissar _Elsa bilderna i

rutorna. _Därefter målar hon alla

linjer och skuggor med svart tusch.

_I bubblorna skriver hon repliker.

_Till sist färglägger _Elsa alla

bil derna. _Det blir otroligt snyggt.

_Elsa är nöjd. _Serien blir både
rolig och sorgsen.

=== _Bildbeskrivning =====

_Tre tecknade serierutor som saknar
text.

_I rutorna ser man ett rosafärgat
monster och tomma pratbubblor.

=====

#2. _Skriv p efter alla predikat.

#3. _Skriv s efter alla subjekt.

#4. _Ett av subjekten i texten består
av flera ord. _Vilka ord? ---

#5. _Vi l ka ord är subj ekt och vi l ka är predi kat i meni ngarna? _Skri v el l er markera dem med s och p.

- a) _Vi spel ar trump et varj e onsdag.
- b) _De mål ar tavl or i ol ja.
- c) _Leon tuschar si na seri er.
- d) _Bi anca agerar på scenen.
- e) _Kul turskol an öppnar kl ockan tre.
- f) _Teaterträni ngen börj ar kl ockan halv fyra.
- g) _Gurra och _Al exandra dansar streetdance.

#6. _Gör om två av meningarna från
uppgift #5 till frågor genom att
kasta om orden. ---

#7. _Vad händer med subjektets och
predikatets plats när du skriver om
meningarna till frågor? ---

#8. _Hi tta på egna subjekt och predikat i meningarna.

a) _En pi gg fågel /subjekt
ruvar/predikat i affären.

b) _En smart ---/subjekt
---/predikat i gröten.

c) _En bl ek ---/subjekt ---/predikat
i simhallen.

d) _En fni ttri g ---/subjekt
---/predikat på stranden.

e) _En argsi nt ---/subjekt
---/predikat under bordet.

trettonåring) _Di l ba hade
tränat.

_Även predikaten kan bestå av flera
ord: hade tränat

#1. _Läs texten.

_Danspalatset

(_Det populära _Danspalatset) s /har
haft/p en show.

_Trettonåringarna _Elliot och

_Adriana uppträdde.

_Den förväntansfulla publiken fick
se många dansnummer. _Den energiska

_Elliot dansade fantastiskt.

_Talangen _Adriana charmade

publiken. _Efter den färgsprakande
showen applåderade alla.

#2. _Markera med parenteser () och
skriv s vid alla subjekt.

#3. _Markera med snedstreck // och
skriv p vid alla predikat.

#4. _Välj två av meningarna i texten.

_Ta bort alla överflödiga ord i
subjektet så att endast det
nödvändiga blir kvar.

_Exempel :

/_Det populära/ _Danspalatset(s) har
haft en show. ---

=== _Bilbeskrivning =====

_Affisch

_Dansshow!

med _Elliot & _Adriana m. fl.

Lördag #14 mars kl #19

inträde #80 kr

_Danspalatset

=====

::: #43 ::::::::::::::::::::::::::::::

#5. _Vilka ord är subjekt och vilka är
predikat i meningarna? _Markera
orden med parenteser och snedstreck
och skriv s och p.

- a) _Jag och mi n kompi s spel ar schack.
- b) _Mi n äl dsta kusi n _Ci l l a tränar parkour.
- c) _Tvåbarnspappan och l äraren
_Mi cke dansar j azzbal ett.
- d) _Den gaml a ruffi ga gymnasti ksal en är hundra år gammal .
- e) _Mi n dukti ga l ärare har mål at den stora ol j emål ni ngen med den gyl l ene ramen.

#6. _Fyll ut subjektet med egna ord.

_Du får hjälp med första mening.

a) (_Den talangfulle) _Jonas tränar
samma.

b) --- tonåringen avgjorde matchen.

c) --- tecknaren ritade en serie.

d) --- teaterlokalen var fylld av
publik.

#7. _Ta bort ord så att mening

består av endast ett ord i

subjektet. _Skriv mening.

a) (_Min bästa vän) _Erika spelar

vänsterback i _Sjököpings _IF.

b) _Erika spelar vänsterback i

_Sjököpings _IF.

c) _Den begåvade dansaren _Elliot

uppträdde under showen. ---

d) _Den unge och mycket anfallssugne

tonåringen nickade i mål. ---

e) _Den modiga _Cilla klättrade på

en hög mur. ---

| _Svar: _Bori s ski ckar mej l .

| _Då är mej l objektet.

#1. _Läs texten.

_Jag och mi n bror

_Jag och mi n bror skri ver pj äser.

_Vi har en teatergrupp.

_I morgon har vi premi är.

_Pj äsen handl ar om en fami l j .

_En tj uv rånar fami l j en.

_Jag spel ar pol i s.

_Mi n bror spel ar tj uv.

_Mamma säl j er bi l j etter.

_Hon sköter l j uset.

_Pappa säl j er kaffe och l äsk.

_Han sköter ri dån.

_Jag och mi n bror hoppas på
publ i ksuccé.

#2. _Markera al l a obj ekt. _Skri v o
efter orden.

#3. _Markera subj ekt och predi kat med
s och p.

::: #45 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#4. _Sätt i hop meni ngar genom att
väl j a ord från varj e del av
meni ngsmaski nen.

_Exempel : _En trött hund sl ukar
korv.

_Meni ngsmaski nens ord:

a) _En

::

b) trött ... dum ... gl adl ynt ...

fni ttri g ... rol i g

::

c) subj ekt: fågel hund katt

kvi nna herre

::

d) predi kat: ruvar sl ukar bygger

rapar ri ver

::

e) obj ekt: ski nn. barn. ägg.

korv. hus.

_Välj två av dina meningar och skriv dem.

#1. ---

#2. ---

_Språklära

_Pronomen har både en subjektform och en objektform:

_De (s) såg (p) henne. (o)

_Hon (s) såg (p) dem. (o)

#5. _Välj rätt pronomen och fyll i luckorna.

a) _Petter såg --- (hon/henne) på stan i går.

b) _Ulrika passade --- (han/honom).

c) --- (_De/_Dem) vinkade av --- (hon/henne) vid tåget.

d) --- (_Vi/_Oss) hälsade på --- (de/dem) i förra veckan.

e) --- (_Jag/_Mi g) skyndar --- (jag/mi g) till teaterföreställningen.

_Adverbial

:::~::~::

_Ett adverbial svarar på frågorna

_När? _Var? _Vart? _Hur?

_På vilket sätt? _Hur mycket? och

_Varför? i en sats:

_Hon sprang loppet (i fredags).

_Hon sitter (på stolen).

_Han skriker (högt).

_Han simmar (långsamt).

_Det kan förekomma flera adverbial
i en sats.

_Många adverbial börjar med en

preposition som t. ex. på, i och

för:

_Hon sprang loppet i fredags.

#1. _Läs texten och markera alla
adverbial med parenteser.

_Gurra, _Felicia och _Nami r har ett
band i hop

_Gurra, _Felicia och _Nami r har
ett band i hop. _De övar (varje
måndag).

_Gurra spelar trummor i källaren.
_Dunket känns skönt i bröstet.

_Felicia lirar gitarr väldigt
högt. _Ljudet ekar i lokalen men det

I åter otroligt bra.

_Nami r spel ar al l ti d pi ano och sj unger.

_En l ördag har de en spel ni ng i skol ans matsal .

_I matsal en sj unger _Nami r hårt och vackert. _Fel i ci as gi tarr gni ssl ar hel a kväl l en. _Gurras trummor dunkar i varje sekund.

_Det l åter fantastiskt!

#2. _Sätt in de fem adverbialen där de
passar i listan.

é _När? varje måndag

_Var? ---

_Hur?/_På vilket sätt? ---

é _När? ---

_Var? ---

_Hur?/_På vilket sätt? ---

é _När? ---

_Var? ---

_Hur?/_På vilket sätt? ---

é _När? ---

_Var? ---

_Hur?/_På vilket sätt? ---

#4. _Välj bland adverbialen nedan och fyll i luckorna. _Du får använda orden flera gånger.

i fredags, i skolans aula, på eftermiddagen, i somras, jättehögt, i går, inte, på bussen

a) --- (#1) spelade --- (#2) vi ---.

b) _Jag lirade bas ---.

c) _Stina fylldes år ---.

d) _Vi vann --- matchen.

e) _Vi satt och snackade ---.

f) _Friidrottaren hoppade ---.

g) --- mötte jag en vän.

h) --- satt ett fotbollslag och

sj öng.

i) _Det var --- mi tt fel att jag kom
för sent.

j) --- höll i rektorn si tt sommartal .

om kärlek. _Man sätter ofta ut ett
kommatecken mellan huvudsats och
bisats.

#1. _Läs texten.

_Konserten

_I går hade vi konsert med min kör
som heter _Tonsäkert.

_Det var jätteroligt eftersom det
var så många som var där och
lyssnade.

_Mamma och pappa var där men inte
mina syskon.

_Vi sjöng tvåstämmigt och
trestämmigt vilket lät fantastiskt

bra.

_Jag sjöng duett med _Jack medan kören doade och dansade.

_Jag undrar om inte min kör är den bästa i världen.

#2. _Sätt ett (h) efter alla huvudsatser.

#3. _Sätt ett (b) efter alla bisatser.

::: #49 ::

#4. _Para i hop huvudsats och bi sats så
att de bildar fullständiga meningar.

_Huvudsatser:

#1. _Vi har ett popband ---

#2. _Vilje är vår sångare ---

#3. _Vi är i replokal en ---

#4. _Många av oss gillar musik ---

#5. _Vi ska spela in en ny låt ---

#6. _Vi ska åka på världsturné ---

_Bi sätser:

- a) när vi blir kända.
- b) som spelas på hög volym.
- c) eftersom han är bäst på att sjunga rent.
- d) innan sommarlovet börjar.
- e) för att träna in nya låtar.
- f) som består av en sångare, en gitarrist och en trummis.

#5. _Skri v en huvudsats framför

bi satserna så att de bi l dar en
ful l ständi g meni ng.

a) - - - eftersom vi gi l l ar musi k.

b) - - - att hon borde sj unga i ett
band.

c) - - - medan vi satt och l yssnade.

d) - - - för att bli ännu bättre på
trummor.

#6. _Skri v en bi sats ti l l

huvudsatserna. _Du har fått hj äl p
med det första ordet.

a) _När - - - l yssnade j ag på mi tt
favori tband.

b) _Eftersom - - - är j ag dukti g på
att spel a trombon.

c) _Om - - - kommer j ag ti l l konserten
i kväl l .

bi sats i ledare som till exempel:

att, som, då, medan, eftersom,

ifall: _Vi sjunger tillsammans

eftersom det är så kul.

_En bisats kan även stå före

huvudsatsen: _Eftersom det är så

kul, sjunger vi tillsammans.

#1. _Läs texten och markera de

bindeord som binder samman

huvudsatser med varandra.

_Världens bästa spelning

_Förra helgen var vi på en

spelning, som vi tyckte var asgrym.

_Popgruppen _Any _Direction

uppträdde i _Globe och vi hade fått tag på biljetter. _Vi fick stå i kö jättelänge men till slut blev vi insläppta. _Vincent hade med sig öronproppar i fall volymen skulle bli för hög. _Bandet var superbra och vi sjöng med i alla låtarna.

_I pausen köpte jag en läsk medan _Vincent köpte en _Any _Direction-tröja. _Sedan började bandet spela igen och vi ställde oss längst fram vid scenen. _Jag trodde aldrig, att de skulle vara så bra. _Jag längtar redan till i vår eftersom det blir

en ny konsert då.

#2. _Markera de ord som i nl eder
bi satserna.

::: #51 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Bi nd samman huvudsatserna med
varandra. _Väl j bland bi ndeorden
nedan.

| och eller men

a) _Popstj ärnan sj öng fal skt ---
bandet spel ade rätt.

b) _Publ i ken skrek av gl ädj e ---
sångaren verkade i nte bry si g.

c) _Konserten var tre timmar lång

--- publiken sjöng med i alla

låtar.

d) _Jag spelar trummor --- min

system spelar flöjt.

e) _Vi har ett band --- vi övar

nästan aldrig.

f) _Kristjan sitter vid pianot ---

också spelar han gitarr.

#4. _Bind samman huvudsatserna och

bisatserna med hjälp av

bisatsinledarna nedan.

| att som medan eftersom i fall

- a) _Saxofonisten spelade ett solo
--- rörde publiken till tårar.
- b) _Sångaren dansade på scenen ---
musikerna spelade.
- c) _Det märktes att kören hade övat
mycket --- det lät så bra.
- d) _Dirigenten hade ett roligt
kroppsspråk --- publiken skrattade
åt.
- e) _Sångaren hade en fusklapp ---
han skulle glömma bort texten.
- f) _Bandet hade målet --- bli bäst i
världen.

_Mi chael a _Eri ksson

_Pär _Sahl i n

_Kl ara svenskan _Språkl ära _Åk #6

_Bi l dbeskri vni ng: _En teckni ng

_En tjej och en kille som håller i
anteckningsböcker och pennor.

_Överförd från första upplagan utgiven
av _Natur & _Kul tur, _Stockhol m, #2017

med ___I SBN #978-#91-#27-#44829-#2

_Speci al pedagogi ska skol myndi gheten

#2021

_Vol ym tre av tre

_Till punktskrifts läsaren

é _De flesta uppgifter är numrerade så blir det lättare att rätta uppgifterna.

é _Det finns bilbeskrivningar till de bilder som behövs för att du ska kunna lösa dina uppgifter, men du kan även ha fått motsvarande information som vanlig text. _I vissa fall är uppgiften omarbetad, men det finns bilbeskrivning så att du vet vad dina kompisar pratar om.

é _Du har även några svältpappersbilder med olika

al fabeten.

é _I ordflätorna har det sökta ordets antal bokstäver skrivits inom parentes. _Men i bland är även en bokstav i det sökta ordet markerad med parentes (-). _De markerade bokstäverna bildar ett ord.

é _I uppgifter där de seende eleverna "drar streck" mellan ett ord och exv. ordets förklaring har uppgifterna omarbetats så att du istället parar ihop och skriver ordets förklaring eller numrering.

é _Utlämnade bokstäver för olika ljud

_I i

har markerats med ett frågetecken.

é _I början på de flesta kapitlen finns

det en ruta som har rubriken

"språklära". _Läs igenom den innan

du börjar besvara uppgifterna.

_Ski cka gärna dina synpunkter på

anpassningen av denna bok till

anpassningsfunktionen~àspsm. se

_Innehåll till volym tre

_Siffran inom parentes hänvisar till

svartskriftsbokens sidor.

_Språkbruk (#52) #181

_Idiomatiska uttryck (#52) #181

_Fint eller ful t språk? (#54) . #188

_Minoritetsspråk (#56) #193

_Språkhistoria (#58) #203

_De första skriftspråken (#58)

..... #203

_Det feniciska alfabetet (#60)

..... #208

_De grekiska och latinska

alfabeten (#62) #213

_Runskri ft (#64) #220

#1. _Läs texten.

_Mi na föräl drar

_Mi na föräl drar pratar så underl i gt i bl and. _Jag fattar i ngenti ng. _När brorsan och jag var osams sa de att vi skul l e undvi ka att (råka i l uven på varandra.) _Vad betyder det? _Och när mamma kom hem från j obbet sa hon att hon med (nöd och näppe) hann i n i nnan det börj ade regna. _Pappa ska vi i nte tala om. _I går sa han att jag (var ute och cykl ade) när jag sa att _Mars är den mi nsta pl aneten i sol systemet. _Vadå

cykl a? _Jag pratade ju om rymden.

_Pappa säger att min storasyster mest går omkring och (svävar på rosa moln) nu för tiden. _Jag trodde att hon mest var hos sin pojkvän. _Nej, det är inte lätt att vara jag. _Nu ska jag gå och (surfa på nätet) och se vad solsystemets minsta planet heter. _Hej då!

#2. _Vad betyder de i diagramiska uttrycken som är kursiverade i texten? _Välj tre av dem och förklara vad du tror att de betyder.

#3. _I många i di omati ska uttryck fi nns
kroppsdel ar med. _Här är sex stycken
uttryck där ordet näsa i ngår. _Men
vad betyder de? _Para i hop rätt
uttryck med rätt förkl ari ng.

_Uttryck:

- #1. I ägga näsan i bl öt - - -
- #2. dra någon vi d näsan - - -
- #3. ha ski nn på näsan - - -
- #4. stå på näsan - - -
- #5. gå di t näsan pekar - - -
- #6. få I ång näsa - - -

_Förklaring:

a) Lura någon

b) ramla

c) gå rakt fram

d) bli lurad

e) vara tuff

f) lägga sig i sådant som inte angår
en

#4. _Vilket talesätt passar till
meningen? _Välj bland talesätten
nedan.

melan fyra ögon, tappa hakan, pest
eller kolera

a) _Hon såg väldigt förvånad ut när
hon fick veta att hon hade vunnit
tävlingen. ---

b) _Mamma ville tala med mig utan
att Lillasyster tjuvlyssnade. ---

c) _Jag var tvungen att välja mellan
två tråkiga aktiviteter i helgen.

#5. _Sätt in rätt talesätt i luckorna.

_Välj bland talesätten nedan.

varm i kläderna, varm i hjärtat, på
tu man hand

a) _Äntligen fick paret vara --- med
varandra.

b) _Efter några dagar på lägret blev
hon --- och vågade ta kontakt med
de andra.

c) _När jag såg hunden rädda bebis
blev jag alldeles ---.

j ärnvägar.

_I många texter ska man använda sig av ett neutralt språk, som både är lätt att förstå och som inte innehåller fula ord.

#1. _Läs texten och markera de ord som du tycker inte passar att använda i ett klassradsprotokoll.

_Protokoll från #6_C:s klassråd.

_Skolan har bestämt att det är förbjudet att kasta snöbollar på skolgården. _Några i klassen tycker att det är ett pissdåligt beslut. _De är skitargå och tänker

gå till rektorn och klaga.

_På lördag ska vi ha loppis och tjäna massor av money till vår klassresa. _Alla tar med sig gamla grejer för att sälja. _Alla får ta mig tusan hjälpa till om det ska bli någon resa!!!!

_Vi d pennan

_Olli och _I. _N

#2. _Välj två av dina markerade ord och skriv om dem så att de blir mer neutrala. ---

#3. _Finns det något annat du skulle vilja ändra i protokollet? ---

#4. _Skri v om de här meni ngarna ti l l
ett mer neutral t språk.

a) _På semestern åkte vår fami l j
ti l l en fett naj s badstrand.

_Sj ukt fi n sand! - - -

b) _Med anl edni ng av de rel ati vt
stora nederbörds mängder som
nedkommi t det senaste dygnet
stäl l s bandymatchen mel l an

_Hammarby och _Sandvi ken i n. - - -

c) _Attans vi l ken kass fi l m vi såg
hemma hos _Ni sse i går. _Så
överj ordi skt sopi ga skådi sar! - - -

#5. _Vi använder olika ord beroende på situation, var vi befinner oss och vem vi talar med. _Hur tror du att pojken uttrycker sig om samma händelse i de två olika situationerna?

_En kille ska spika i en spik, men han missar och hammaren hamnar på hans tumme i stället. _Vad tror du han säger då?

_Hej farmor. _I går på slöjden . . .

_Mi nori tetsspråk

::: ::

_I _Sveri ge är svenska det språk som tal as av de fl esta männi skor.

_Svenskan är maj ori tetsspråk i

_Sveri ge. _De språk som tal as av en mi ndre del av befol kni ngen kal l as mi nori tetsspråk. _I _Sveri ge fi nns många mi nori tetsspråk, bl . a.

spanska, arabi ska, somal i ska, kurdi ska, engel ska och fi nska.

_Några av mi nori tetsspråken i

_Sveri ge räknas ti ll nati onel la

minoritetsspråk. _Dessa språk är
samska, finska, meänkieli,
jiddisch och romani.

_För att bli ett nationellt
minoritetsspråk krävs att språket
har talats i vårt land i mer än tre
generationer, det vill säga ungefär
#100 år. _Det ska också vara ett
språk och inte en dialekt. _Dessa
språk är en del av vårt svenska
kulturarv och _Sverige har som land
lovat att skydda dessa språk från
att dö ut.

_Samska är en grupp av flera

språkvarianter där nordsamiskan är den som talas av flest. _Antalet samisktalande uppskattas till omkring #23 #000 personer, varav #12 #000 i _Norge, #7 #000 i _Sverige, knappt #3 #000 i _Finland och #1 #000 i _Ryssland.

#1. _Här nedan ser du ett och samma textutdrag ur en __N0j -bok på två olika språk. _Det ena är skrivet på svenska. _Det andra är skrivet på nordsamiska. _Läs den svenska texten.

_Sol en och pl aneterna

_Bi l dtext: _Sol en -- _Merkuri us --

_Venus -- _Jorden/_Tel l us --

_Jordens måne -- _Mars

_När du ti ttar på hi ml en en kl ar
natt, ser du många lj usa pri ckar.

_Vi brukar kal l a dem stj ärnor. _Men
egentl i gen är de sol ar och pl aneter.

_Vår gula sol är också en stj ärna.

_Den är ungefär en mi l j on gånger så
stor som j orden. _Det är som en
fotbol l bredvi d ett l i tet sandkorn.

_Det fi nns många andra sol ar, som

är mycket större än vår sol . _Men de

ligger ännu längre bort från oss.

_Det är därför vi bara ser dem som ljusa prickar.

_Vårt solsystem

_Runt vår sol rör sig åtta stora planeter. _Alla snurrar runt på ett bestämt sätt, olika långt från solen. _En av planeterna är jorden.

_Solen och de åtta planeterna tillsammans kallas för vårt solsystem.

_Beai vi j a pl anehtat

_Bi l dtext: _Beai vi , _Merkuri us,
_Venus, _Eanan (_Tel l us), _Eatnama
mànnu, _Mars

_Go j erres i j as geahî at al bmài de
oai nnàt ol l u î uvges di l kkoèi i d. _Mi i
gohî odi t dai d nàsti n. _Muhto duo%as
dat l eat beai vvi t j a pl anehtat.

_Mi n fi skes beai vi l ea mai d nàsti .

_Dat l ea sul l i i mi l j ovnna gearddi
stuori t go eanan. _Dego

î i ekî anspàbba unna sàttori evnnaèa
buohta.

_Gàvdnoj i t ol l u i eèa beai vvi t mat
#198 #56

I eat mi hà stuori t go mi n beai vvàj .

_Muhto dat I eat meal gat dobbel i s mi s
eret. _Danne mi i oai dni t dai d dego
unna bài ti di I kkoèat.

_Mi n beai vegi erdu

_Gàvcci pl anehta j orret mi n
beai vvi bi rra. _Juohkeha; dai n j ohtà
i eèas I àhkài , j a j uohkehaî î as I ea
si erra guhkkodat beai vài . _Okta dai n
pl anehtai n I ea eanan.

_Beai vvi j a dài d gávcci pl anehtai d
mi i gohî odi t beai vegi erdun.

#2. _Undersök hur de här orden
översattes till nordsamiska.

- a) solen ---
- b) jorden ---
- c) månen ---
- d) och ---
- e) vi ---
- f) vårt solsystem ---

#3. _Hitta minst ett ord på
nordsamiska som heter ungefär
likadant på svenska. _Vilket/_Vilka
ord hittar du? ---

#4. _Undersök den sami ska texten och jämför med den svenska. _Vi l ka fler ord kan du hitta som du kan översätta? - - -

_De sami ska språken talas i _Sameland, det vill säga de nordliga delarna av _Sverige, _Norge och _Finland samt _Kola halvön i _Ryssland.

#202

#57

_Egypten skri va hi erogl yfer. _Denna skri ft högg man i n i sten el l er skrev med tusch på papyrus, som var ett sl ags papper ti l l verkat av gräs.

_För #3 #500 år sedan uppfanns ett skri ftspråk i _Ki na, där många av tecknen används än i dag.

_När någon har skri vi t på ki nesi ska kan det se ut så här:

_Se sväl l pappersbi l d.

_Skri ftspråken bestod ti l l en börj an av bi l der där varj e bi l d symbol i serade något: = sol

_Man skrev genom att sätta samman

flera bilder. _Ungefär som vi skriver
rebusar i dag.

_Så småningom utvecklades bilderna
från att föreställa en viss sak till
att i stället symbolisera en stavelse:

= ra

_Till slut lät man bilderna
symbolisera enskilda bokstäver. _Så
här skrev egyptierna namnet på sin
kung _Ptolemaios:

#2. _Svara på frågorna till texten.

a) _Var uppfanns det första
skriftspråket? ---

b) _Vad kallas det skriftspråket?

c) _Vad hette egyptiernas
skriftsymboler? ---

#3. _I dag använder vi symboler, så kallade emojis, när vi skickar meddelanden på mobilen. _Vad tror du att dessa emojis kan betyda tillsammans? _Jämför dina svar med en kamrats.

a) _Två handflator hålls i hop, några böcker, ett gult ansikte med en pussmun - - -

b) kl #9.00, en säng, en överstruken kyrkklocka, en springande person, en buss - - -

_Det feni ci ska al fabetet

:::~::~

#1. _Läs texten.

_Al fabetet sprids

_Se sväl i pappersbi id.

_Där i änderna _Li banon och _Syri en

ligger idag, levde det för #3 #000

år sedan ett folk som kallades för

feni ci er. _Feni ci erna var ett folk

som bedrev handel. _På sina resor

mötte de inte bara olika människor

utan även olika språk och

skriftspråk. _Ett av dessa

skriftspråk utvecklade de och spred vidare till andra människor runt Medelhavet. Feniciernas alfabet bestod av 22 konsonanter men inga vokaler. De skrev från höger till vänster. Det feniciska alfabetet har fungerat som grund till flera olika skriftspråk, bland annat de grekiska och hebreiska alfabeten, men troligen också flera indiska skriftspråk och arabiskan.

Arabiskan skrivs, precis som det feniciska alfabetet, från höger till vänster. Skriften består av

konsonanter. _Vokalerna markeras genom att man skriver små streck ovanför och nedanför konsonanterna.

_Visst du att våra siffror

#1 #2 #3 #4 #5 #6 #7 #8 #9 är

arabiska?

#2. _Svara på frågorna.

- a) _Hur många bokstäver bestod feniciernas alfabet av? ---
- b) _Vilka andra skriftspråk har utvecklats från det feniciska alfabetet? ---
- c) _Vilka likheter finns det mellan det feniciska och det arabiska alfabetet? ---

#3. _Vi prövar att skriva utan vokaler
precis som fenicierna gjorde! _Vad
står det egentligen? _Försök att
tyda meningarna genom att sätta di
vokaler där det passar.

a) _Jg sk g tll skln. ---

b) _Mn fmlj bstr v fm prsnr. ---

c) _V brkr k tll mn frmr p smmrlvt.

d) _Vr lllsstr r sx mndr gmml. ---

#4. _Skriv en egen mening med endast
konsonanter. _Be en kamrat att
försöka tyda det du har skrivit. ---

som vi har i dag. _De två första bokstäverna i det grekiska alfabetet var alfa och beta, som har gett namn till ordet alfabet.

_Grekerna hade stor makt över stora delar av _Medelhavsområdet och kunde därför sprida sitt alfabet. _Efter grekerna tog romarna över makten i området. _De inspirerades av grekerna när de gjorde ett nytt alfabet. _Några bokstäver kom till medan andra föll bort. _Det romerska alfabetet kallas för det latinska alfabetet, eftersom romarna talade

språket latin. Det svenska
alfabetet består av latinska
bokstäver.

=== Bildtext/beskrivning =====

Även om du inte förstår orden kan
du läsa bokstäverna ovanför ingången
till den här graven från romartiden.

Graven finns i staden Pompeji i
nuvarande Italien.

Bildbeskrivning

En skylt

(Texten nedan är skriven med
versaler.)

c cvspi o cl cyro

mag pag avg fel svb vrb

vesvi ae i vcvndae vxor

c cvspi o c l sal vi o

mag pag avg fel svb vrb

=====

#3. _Lös ordflätan med hjälp av
texten. _Du får det sökta ordets
antal bokstäver inom parentes. _En
bokstav i varje ord är markerad med
parenteser (-). _Dessa bokstäver
bildar ett nytt ord.

#1. _Tredje bokstaven i grekiska
alfabetet. -(-)--- (#5)

#2. _Heter y på grekiska?
----(-)-- (#7)

#3. _Lånade grekerna alfabetet av?
(-)----- (#10)

#4. _Grekiskans bokstav s?
----(-) (#5)

#5. _Andra bokstaven i det greki ska
al fabetet. (-) --- (#4)

#6. _Greki ska al fabetets si sta
bokstav. -- (-) -- (#5)

#7. _Tal ade romarna -- (-) -- (#5)

#4. _Vi l ket ord bi l dade de markerade
bokstäverna? ---

_Runskri ft

:::~::~::

#1. _Läs texten.

_Runor så i n i _Norden

_Se sväl I pappersbi I d.

_För #1 #000 år sedan hade i nte det
I ati nska al fabetet kommi t ti I I

_Norden ännu. _Men nordborna hade
ett skri ftspråk som påmi nde I i te
grann om al fabetet. _Trol i gen hade
handel smän från _Norden stött på
ol i ka al fabet på si na resor och
sedan skapat ett eget al fabet.

_Nordborna menade att de hade fått skriften av gudarna.

_Bokstäverna kallades för runor.

_De ristades in i träbitar, i ben och i sten. _I dag finns bara stenarna kvar.

_Sverige är det nordiska land där det finns flest runstenar bevarade.

_En av de mest kända är _Rökstenen, som står i byn _Rök i _Östergötland.

_Det finns två runalfabet, ett yngre och ett äldre. _Det äldre kallas för den urnordiska runraden och består av #24 bokstäver.

_Den yngre runraden består av #16 runor och ser ut så här:

_Ett annat ord för runraden är futharken efter de första runorna i raden.

_Inskriften på _Rökstenen är från #800-talet och består av #760 tecken. _Man tror att den är världens längsta runinskrift.

#2. _Svara på frågorna.

- a) _Vad kallas bokstäverna i det första nordiska skriftspråket? ---
- b) _Vilka olika material skrev man på? ---
- c) _Vad heter runraden med ett annat namn? ---
- d) _Varför heter den så? ---

#224

#64